

УДК 821.112.2-145.03=161.2=111

ДМИТРО ЗАГУЛ
ЯК ПЕРЕКЛАДАЧ ТРАГЕДІЇ “ФАВСТ”
ЙОГАННА ВОЛЬФґАНґА ГЕТЕ

Юлія Наняк

*Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Університетська, 1, Львів, Україна, 79000;
e-mail: yulia_yastremska@yahoo.co.uk*

У статті подано стислу характеристику перекладу трагедії Й. В. Гете “Фавст” Д. Загулом. Досліджуваний варіант зіставляється з українськими перекладами І. Франка, М. Улезка, М. Лукаша та англомовними А. Свонвік, Ч. Брукса, Дж. Пріста і Е. Кляйна. Обґрунтовується, що пріоритетними параметрами перекладу для Д. Загула є досконалість форми та витонченість слова.

Ключові слова: Гете, Фавст, Загул, переклад.

Дмитро Загул почав писати вірші та перекладати в юному віці, ще в Чернівецькій гімназії. Сільський учитель, побачивши інтелектуальний потенціал хлопця, уможливив йому навчання в гімназії, де Д. Загул вивчив німецьку і класичні мови [7, с. 2]. Першим захопив його до літературної творчості брат видатної письменниці Ольги Кобилянської Юліан, який викладав у гімназії латинську мову [8, с. 59]. Уже в першій книжці віршів Д. Загула “З зелених гір” (1918) М. Зеров побачив “іскру божу” [16, с. 4].

Друга збірка Д. Загула “На грані” (1919) вийшла того ж року, що і його переклад “Фавста”. Як писав С. Єфремов: “Загул опанував повною мірою форму й техніку віршування, доводячи її до неабиякої витонченості й довершення. З другого боку, нахил до філософського споглядання на світ тепер заглиблюється тьмяною символікою образів; поет шукає всюди сенсу життя – і не знаходить... Він немов справді опинився “на грані” між реальним і “потойбічним”, на роздоріжжі власних змагань та дійсності, до якогось замороженого кола потрапив і відчуває свою неспроможність вибратися з нього на справжню дорогу” [12, с. 492]. Такий настрій автора засвідчує значний вплив роботи над перекладом твору Й. В. Гете на оригінальну творчість поета.

У передмові до перекладу “Фавста” М. Улезка М. Йогансен писав: “Спробунок Загула стоїть на межі між новим часом і старим. Загул старанно уникає “грубих”, “прикрих” місць оригіналу, обмашуючи їх медом української літературної мови”. І стверджує, що його переклад є “у згоді з тоном старої української літератури, ліберальної, міщанської, трошки революційної і трошки атеїстичної” [15, с. 4].

На думку Д. Загула, “вір, що не має ніяких прикмет індивідуального стилю, – не оригінальний, а підробка або наслідування, і тим самим втрачає мистецьку цінність” [14, с. 25]. Перекладаючи він завжди старався зберегти авторський стиль, відтворити його звучання, настрій, національний колорит, підібрати аналогічні лексико-семантичні еквіваленти [9, с. 19].

Д. Загул писав, що Й. В. Гете – один із найбільших поетів і мислителів усіх часів, лірика котрого займає перше місце у всіх європейських літературах. Найвидатнішим його драматичним твором є “Фавст”, що ввійшов у всесвітню літературу і існує в перекладах всіма мовами [14, с. 58]. Причиною цього, на думку перекладача, є те, що “Фавст” Й. В. Гете не несе й натяку на античну “класичність” [13, с. 24], тобто є зразком нової літератури.

Розгляньмо приклади перекладацької винахідливості Д. Загула у порівнянні з варіантами інших українських та англомовних перекладачів:

Valentine (tritt vor):

Wen lockst du hier? *beim Element!*

Vermaledeiter Rattenfänger!

Zum Teufel erst das *Instrument!*

Zum Teufel hinterdrein den Sänger! [28, S. 239].

Valentine (comes forward)

Whom wilt you lure? *God's element!*

Rat-catching piper thou! – perdition!

To the Devil, first, *the instrument!*

To the Devil, then, the curst musician (*пер. А. Свонвік*) [29, p. 136].

Валентин (виступає)

Кого тут бавиш? *Стокроть мать твою!*

Проклятий щуролове!

Вперед *струмент* до чорта шлю!

За ним то само й співакові! (*пер. І. Франка*) [3, с. 314]

Valentine [comes forward].

Whom lur'ft thou here? *what prey dost scent?*

Rat-catching offspring of perdition!

To hell goes first the *instrument!*

To hell then follows the musician! (*пер. Ч. Брукса*) [26].

Валентин (виходить):

Кого принаджуєш ти тут?

Ти, щуролове, клятий хорте!

Бандурі перш за все капут!

А потім і співак до чорта! (*пер. Д. Загула*) [4, с. 111].

Валентин (виступає)

Кого – *грянь некло!* – маниш там,

Пацюколов преокаянний?

Перш брязну *струмент* твій к чортам!

Й тебе к чортам, співець незваний! (*пер. М. Улезка*) [5, с. 238].

Valentine [steps forth]

Whom lure you here? *God's-element!*

you rat-catcher, cursed singer!

To the Devil first the *instrument!*

To the Devil afterwards the singer! (*пер. Дж. Пріста*) [27]

Валентин (виступає)

Кого ти надиш? *Сакрамент!*
Розпроклятущий щуролове!
Строшу я вщент твій *інструмент*,
Те ж буде вмент і співакові! (*пер.* М. Лукаша) [6].

Valentine (Approaching)

Whom do you lure? *By every element!*
You evil-tongued rat-catcher!
To the devil, with your *instrument!*
To the devil, too, with the singer! (*пер.* Е. Кляйна) [25].

Вже в першому рядку цього прикладу підтверджується зауваження М. Йогансена про те, що Д. Загул уникає грубих місць оригіналу, адже він не відтворив лайку і навіть не компенсував її, як Ч. Брукс, тоді як І. Франко її навіть посилив. Л. Рудницький стверджував, що у порівнянні з Франковим перекладом мова Д. Загула легша і чистіша; він дотримується ритмічної форми Й. В. Гете й усі його рими чисті й невимушені, натомість Д. Загул не передає всіх Гетевих нюансів [21, с. 81].

Фраза “*Vermaledeiter Rattenfänger!*” не викликала значних труднощів для перекладу: І. Франко відтворює дослівно, М. Улезко та М. Лукаш посилюють: “*преокаянний*” та “*розпроклятущий*”, Д. Загул додає слово “*хорт*”, в Е. Кляйна щуролов є “*evil-tongued*”, Ч. Брукс передає фразу вищим стилем, а в А. Свонвік є “*Rat-catching pipe*”, тобто дудар, що є, очевидно, натяком на легенду про щуролова з сопілкою.

Далі погляди перекладачів різняться стосовно того, який то був інструмент. В оригіналі це – “*die Zither*”, тобто цитра – досить поширений струнний музичний інструмент серед баварських та австрійських селян. Також він був знаний на Закарпатті та в Галичині. В англомовному світі цей інструмент був не надто популярний, тому всі перекладачі, крім Е. Кляйна, замінили його на гітару, з якою цитра має подібний принцип видобування звуків. Окрім того, обидві назви музичних інструментів походять від грецького *kithara*. Е. Кляйн, очевидно, орієнтувався на освіченішого читача, тому зберіг оригінальний інструмент, тим більше що він відомий своїм частим застосуванням у вальсах Й. Штрауса-молодшого. Д. Загул жив у Західній Україні і повинен був точно знати, що таке цитра, але вжив слово *бандура*, хоч далі у його перекладі йдеться про *гітару*. Очевидно, перекладач вирішив, що саме гітара більше відповідає образу Мефістофеля, який, вбраний паном, співає провокаційну пісню під вікнами молодої дівчини. Можливою причиною таких трансформацій є те, що *цитра* певніше асоціюється з селянами, а не з вельможами і не відома на всій території України. На бандурі ж грали кобзарі, які жили та працювали в сільському середовищі (тут, очевидно, не йдеться про придворних бандуристів) і були добре відомі українському читачеві. А Валентин в інтерпретації Д. Загула своєю чергою чи то не розгледів, чи то хотів понизити статус Мефістофеля.

Faust. Soll ich dir, **Flammenbildung**, weichen?

Ich bins, bin Faust, bin deinesgleichen! [28].

Shall I yield, **thing of flame**, to thee?

Faust, and thine equal, I am he! (*пер.* А. Свонвік) [29].

Огністий привиде – ні, не злякаєш мя!

Се я, се Фавст, тобі рівня! (*пер.* І. Франка) [3].

Thee, **flame-born creature**, shall I fear?

'Tis I, 'tis Faust, behold thy peer! (*пер.* Ч. Брукса) [26].

Я не вступлюсь тобі, **палаюча примаро!**

Це я! я Фавст! тобі під пару! (*пер.* Д. Загула) [4].

Невже-ж, **вогневий твір**, втечу 'д тебе й не встою?

Я самий той, – я Фауст, рівний із тобою! (*пер.* М. Улезка) [5].

Am I, **O form of flame**, to yield to thee in fear?

'Tis I, I'm Faust, I am thy peer! (*пер.* Дж. Пріста) [27].

Ні, я знесу **вогонь чарівний!**

Це я, це Фауст, тобі я рівний! (*пер.* М. Лукаша) [6].

Shall I fear you: **you form of fire?**

I am, I am Faust: I am your peer! (*пер.* Е. Кляйна) [25].

Фавст звертається до духу вогню – “*Flammenbildung*”, що означає і загорання, і форму, і творіння вогню. Варіанти А. Свонвік “*thing of flame*”, М. Улезка “*вогневий твір*”, Дж. Пріста “*form of flame*” та Е. Кляйна “*form of fire*” однаковою мірою відтворюють значення, хоча варто зауважити, що А. Свонвік робить дух вогню не одухотвореним. “*Flame-born creature*” Ч. Брукса створює містичне, таємниче враження, як і звертання “*палаюча примаро*” Д. Загула. Останній варіант дуже влучно відтворює емоційний стан Фавста. І. Франко відтворює не так саме слово, як образ оригіналу, адже “*Geist*” має також значення “*привид, примара*”. М. Лукаш конкретизував, що Фавст не може витримати чарівного вогню, а не присутності духу вогню.

Та в цьому прикладі найцікавіший другий рядок: “*Ich bins, bin Faust, bin deinesgleichen!*” Усі англомовні та українські перекладачі відтворили один аспект значення слова “*deinesgleichen*” – рівний (соціально, культурно, духовно), і лише Д. Загул зужив вислів “*нід пару*” – бути схожим на когось іншого [22, т. VII, с. 60], що значно точніше відтворює образ Фавста, створений Й. В. Гете: адже він вважає себе не лише подібним до Духа вогню за своїми можливостями та знаннями, але і за своїм прагненням знайти істину і розчаруванням у людях.

Margarete. Ach, liebe Frau, *verzweifelt nicht!* [28, S. 216].

Margaret Alas! good Martha! *don't despair!* (*пер.* А. Свонвік) [29].

Маргарета. Ах, пані Марто, *не сумуйте!* (*пер.* І. Франка) [3].

Margaret. Ah, dearest Dame, *despair not thou!* (*пер.* Ч. Брукса) [26].

Маргарета: *Та не вдавайтесь в тугу, панічко моя!* (*пер.* Д. Загула) [4].

Маргарита Ой! мила пані, – *роспач – гріх!* (*пер.* М. Улезка) [5].

Margaret. Ah! *Don't despair*, Dame Martha dear! (*пер.* Дж. Пріста) [27].

Маргарита. Ох, тітонько, *не плачте, ну...* (*пер.* М. Лукаша) [6].

Margaret. Ah! Dear lady, *don't despair!* (*пер.* Е. Кляйна) [25].

Маргарита розраджує свою сусідку Марту, коли Мефістофель повідомляє, що її чоловік загинув. У цьому уривку є два аспекти, варті уваги: по-перше, звертання, по-друге, розпач чи туга Марти. Обидва представляють когнітивне поле мовної особистості Маргарити. В оригіналі “*Frau*” є нейтральним звертанням до жінки, навіть “*liebe*” можна тут перекласти як *мила, приємна*. Ч. Брукс та Дж. Пріст відтворюють це звертання зі словом “*Dame*”, яке вказує або на шляхетне походження Марти, або на те, що Маргарита ставиться до неї з великою повагою. І. Франко вибрав нейтральний варіант “*пані Марто*”, М. Улезко дослівно переклав “*мила пані*”. Цікавими є варіанти, що їх запропонували Д. Загул та М. Лукаш: звертання “*тітонько*” є пестливо-шанобливим звертанням до жінки, старшої за віком [22, т. X, с. 150], і показує досить близькі стосунки Маргарити з Мартою. Варіант Д. Загула виконує ту саму функцію через те, що до нейтрального звертання “*пані*” додано зменшувальний суфікс та присвійний займенник.

Усі англomовні перекладачі дослівно відтворили “*verzweifelt nicht*”, тоді як в українських перекладах бачимо “*сум*”, “*тугу*”, “*розпач*” і “*плач*”. Найточнішим відповідником є “*розпач*”, але Маргарита М. Улезка не втішає Марту, закликаючи не розпачати, як в оригіналі, в її словах звучить погроза небесної кари, що змінює образ. Варіант І. Франка, хоч емоційно слабший, та досить точний. М. Лукаш і тут витримує створений ним образ Маргарити – вона є настільки щирою та наївною, що і Марту наділяє більшою емоційністю. Хоч Д. Загул і змінює емоцію, та його варіант є виправданим компромісом, адже в українській свідомості туга – це переживання, спричинене горем [22, т. X, с. 310].

Mephistopheles. So gefällt du mir!
Wir werden, hoff ich, uns vertragen;
Denn dir die Grillen zu verjagen,
Bin ich als edler Junker hier:
In rotem, goldverbrämtem Kleide,
Das Mäntelchen von starrer Seide,
Die **Hahnenfeder** auf dem **Hut**,
Mit einem langen, spitzen Degen [28, S. 175].

Mephistopheles. 'Tis well,
I hope that we shall soon agree!
For now *your fancies to expel*,
Here, as a youth of high degree,
I come in gold-lac'd scarlet vest,
And stiff-silk mantle richly dress'd,
A **cock's gay feather** for a **plume**,
A long and pointed rapier, too (*пер.* А. Свонвік) [29].

Мефістофель. Так, то гарно! Чень
Погодимось з тобов відниньки!
Бо, щоб твої прогнати примхи,
Я вбравсь шляхетним паничем,
В червоний, злотокраїй стрій,
У плащик з чиноваті-шовку,

З **косицев когута крисак**,

Прип'яв кінчасту шпагу довгу (*пер.* І. Франка) [3, с. 227].

Mephistopheles. That I like to hear.

We shall, I hope, bear with each other;

For to *dispel thy crotchets*, brother,

As a young lord, I now appear,

In scarlet dress, trimmed with gold lacing,

A stiff silk cloak with stylish facing,

A tall **cock's feather** in my **hat**,

A long, sharp rapier to defend me (*пер.* Ч. Брукса) [26].

Мефістофель (входить).

Отсе то так! Ми, поладнаємо з тобою!

І тут розстанемся з журбою.

Поглянь, не жвавий я юнак?

В одінні золотом обшитім,

Червоний плащ під оксамитом,

Перо звисає на **брилі**,

При боці шабелька (*пер.* Д. Загула) [4, с. 53–54].

Мефістофель. От, люблю тебе таким.

Й надія є, що нам зійтися!

Бо *юроди твої щоб розігнать*,– дивися,

З'явивсь я благородним лицарем яким:

Червона одіж золотооблога,

Плащець із шовку претвердого,

Бриль з **пір'ям півнячим цупким**,

Й при довгому клинку й тонкому (*пер.* М. Улезка) [5].

Mephistopheles. Fine! I like that! All is well!

I hope we'll bear with one another and agree!

For I, *your every crotchet to dispel*,

Am here all dressed up like a noble squire,

In scarlet, gold-betrimmed attire:

A little cloak of heavy silk brocade,

Here on my **hat** a **tall cock's-feather** too,

Here at my side a long and pointed blade (*пер.* Дж. Пріста) [27].

Мефістофель. От за це люблю;

Дійдем до злагоди ми духом.

Дивись, яким прийшов я зухом:

В червець убрався, в блаватас,

Плащем обвинувся єдвабним,

Вдяг **капелюх** з **пером привабним**

Ще й шпагу замашну припас (*пер.* М. Лукаша) [6].

Ah, now, you please me.

I hope we'll get along together:

To *drive away the gloomy weather*,

I'm dressed like young nobility,
 In a scarlet gold-trimmed coat,
 In a little silk-lined cloak,
 A **cockereel feather** in my **hat**,
 With a long, pointed sword (*пер.* Е. Кляйна) [25].

Мефістофель описує свій вигляд і заохочує Фавста одягнутися так само. Цікаво те, що всі перекладачі англійською мовою зберегли “*edler Junker*” – панича, молоду особу шляхетного походження: в А. Свонвік – “*youth of high degree*”, в Ч. Брукса – “*a young lord*”, в Дж. Пріста – “*a noble squire*” і “*young nobility*” в Е. Кляйна. У варіанті І. Франка Мефістофель є “*шляхетним паничем*”, а у варіанті М. Улезка – “*лицарем*”, що, очевидно, вжито в переносному значенні: самовідданий, благородний захисник кого-, чого-небудь [22, т. IV, с. 499], та це компенсується словом “*благородний*”, якщо розуміти його не в значенні людини високих моральних рис, а шляхетного походження. Д. Загул і М. Лукаш повністю опускають це поняття: в Д. Загула – “*жвавий юнак*”, а в М. Лукаша – зух – завзята людина; молодець, хват, пройда [22, т. III, с. 735].

Певні розбіжності виникають також і з описом вбрання та аксесуарів Мефістофеля. В оригіналі він одягнений у червоний, прикрашений золотом одяг, плащик з твердого шовку, має півняче перо в капелюсі і гостру довгу шпагу. В усіх аналізованих англо-мовних перекладах одяг Мефістофеля є не просто червоного кольору, а “*scarlet*”. Це можна вважати грою слів, адже це слово має не лише значення пурпурового, тобто благородного відтінку червоного кольору, воно також означає “*блудний, гріховний*”. Усі українські перекладачі передали це нейтральним словом “*червоний*”, крім М. Лукаша – в його перекладі – “*червець*” (яскраво-червона фарба). Та у згаданому перекладі Мефістофель не повністю одягнений в червоне – також є блаватас – голуба шовкова тканина [22, т. I, с. 70].

В українських перекладах бачимо, що плащ Мефістофеля виготовлений з різних матеріалів: у І. Франка “*плащик з чиноваті-шовку*” – виготовлений не просто шовковими нитками, а ще й складнішою технікою ткання [23, т. 4, с. 463], відповідно дорожчий; у Д. Загула він з оксамиту, а в М. Лукаша – *едбавний* (за визначенням Словника української мови в 11 томах (заст.) – сорт коштовної шовкової тканини [22, т. II, с. 495]). М. Улезко, як і всі перекладачі англійською мовою, відтворив цю фразу дослівно. Англо-мовні перекладачі були також єдиними у відтворенні головного убору Мефістофеля: усі переклали нейтральним “*hat*”, крім А. Свонвік – в неї бачимо вислів “*for a plume*”, тобто на плюмаж, не султан, з чого стає зрозуміло, що йдеться про капелюх. У її перекладі вказано, що півняче перо було яскраве. Дж. Пріст та Е. Кляйн також внесли уточнення, яких немає в оригіналі: в Дж. Пріста – перо довге, а в Е. Кляйна – з молодого півня. З українських перекладів нейтральним, і відповідно, максимально точним відтворенням головного убору є лише варіант М. Лукаша – “*капелюх*”, також у його перекладі не уточнюється походження пера. І. Франко використав діалектизми: “*крисак*” (капелюх), “*когут*” (півень [22, т. IV, с. 207]) та “*косиця*” (загнуте перо на хвості птаха [23, т. 2, с. 290]), але значення повністю збігається з оригіналом. У Д. Загула та М. Улезка переклад точний – “*бриль*”. У Д. Загула не вказане походження пера.

Значних трансформацій при перекладах зазнає і зброя Мефістофеля: “*Degen*” залишається “*шапою*” у І. Франка та М. Лукаша, перетворюється на “*шабельку*”

(холодну, кавалерійську зброю зі зігнутих сталевих лезом і гострим кінцем [22, т. XI, с. 395.] в Д. Загула, на “*клинок*” (лезо [22, т. IV, с. 183]) в М. Улезка. А. Свонвік та Ч. Брукс пропонують варіант “*rapier*”, а Е. Кляйн – “*sword*”, що є англійським відповідником оригіналу. Дж. Пріст, як і М. Улезко, використовує гіперонімічний переклад – “*blade*” (лезо).

Переклад “Фавста” Д. Загулом легко читається, написаний зрозумілою мовою з хорошою ритмічною побудовою. Перекладач часто жертвує змістовими нюансами для кращої передачі форми, а також намагається зробити переклад витонченішим, уникаючи лайки та грубих місць оригіналу, та все ж, коли це конечно для розуміння змісту – він їх повністю відтворює.

Можна стверджувати, що переклад “Фавста” Д. Загулом є надбанням української перекладної літератури. На жаль, у біобібліографічному покажчику, виданому до 120-річчя від народження поета [10], навіть не згадано видання перекладу “Фавста” Д. Загулом, як і його літературознавчі нариси “Фавст в історії світової літератури” та “Ідеологічні злами в творчості Гете”. Можна лише висловити надію, що багата творча спадщина Дмитра Загула-перекладача ще знайде свого дослідника.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Англо-український словник: У 2 т. / [Склав М. І. Балла]. – К. : Освіта, 1996.
2. Андрієнко В. П. Українська школа перекладу (на матеріалі перекладів трагедії Й. В. Гете “Фауст”) / В. П. Андрієнко. – Сімферополь : РВВ ТЕІ, 2003. – 203 с.
3. Гете Й. В. Фауст. Перекл. І. Франко / Й. В. Гете // Іван Франко. Зібрання творів : У 50 т. – К. : Наук. думка, 1978. – Т. 13. – С. 174–424.
4. Гете Й. В. Фауст. Перекл. з нім. Д. Загула / Й. В. Гете. – Київ ; Відень : “Вернигора”, 1919. – Част. I. – – 136 с.
5. Гете Й. В. Фауст: трагедія / Й. В. Гете ; перекл. з нім. М. Т. Улезко. – Х. : Держвидав України, 1926. – Част. 1. – 331 с.
6. Гете Й.-В. Фауст; Лірика / Й. В. Гете ; пер. з нім. ; передм. Д. Наливайка “Поет національний і всесвітній”. – С. 5–22. – Й.-В. Гете; К. : Веселка, 2001. – 478 с.
7. Горбач А.-Г. Поети-перекладачі Дмитро Загул та Василь Стус і їх переспіви Міньони Й.В. Гете = Die Nachdichter Dmytro Zahul und Vasyly' Stus sowie Goethes Mignon in ihrer ukrainischen Fassung / Анна-Галія Горбач. – Райхельсгайм : [Б.в.], 2002. – 22 с.
8. Далавурак С. Дмитро Загул – перекладач і популяризатор / С. Далавурак // Всесвіт. – 1963. – № 4. – С. 59–60.
9. Далавурак С. В. Творческий путь Дмитрия Загула / Автореф. дисс. канд. филол. наук. – С. В. Далавурак. – Черновцы, 1966. – 25 с.
10. Дмитро Загул: біобібліографічний покажчик (до 120-річчя від дня народження) / Упоряд. А. С. Лупан, Я. О. Кузик. – Чернівці, 2010. – 24 с.
11. Дмитро Загул: який він? / Упоряд. Я. Кузик. – Косів : Писаний Камінь, 2010. – 45 с.
12. Єфремов С. Історія українського письменства / С. Єфремов. – К. : Феміна, 1995. – 538 с.
13. Загул Д. Література чи літературщина? / Д. Загул. – Київ, 1926. – 36 с.
14. Загул Д. Поетика : підручник по теорії поезії / Д. Загул. – К. : Спілка, 1923. – 142, [1] с.

15. *Йогансен М.* Передмова до перекладу / М. Йогансен // Гете Й. В. Фауст. Трагедія. I частина / Й. В. Гете ; пер. з нім. М. Т. Улезко. – Держ. вид. України, 1926. – С. 1–6.
16. *Кочерган Ю. Ф.* Поэтическое творчество Дмитрия Загула / Автореф. дисс. канд. филол. наук. / Ю. Ф. Кочерган. – К., 1967. – 15 с.
17. *Кузик Я.* Дослідники творчості Дмитра Загула / Я. Кузик. – Косів : Писаний камінь, 2010. – 23 с.
18. Німецько-український фразеологічний словни : У 2 т. / [В. І. Гаврись, О.П. Пророченко]. – К. : Радянська школа, 1981.
19. Німецько-український, українсько-німецький словник / [Уклад. З. Басанець, В. Н. Бублик, О. В. Двухжилов та ін. ; за ред. Е. І. Лисенко]. – К. : Феміна, 1994. – 736 с.
20. Новий німецько-український і українсько-німецький словник / [Уклад. В. Ф. Малишев, В. А.Кібенко]. – Х. : ДИВ, 2005. – 576 с.
21. *Рудницький Л. І.* Иван Франко і німецька література / Л. І. Рудницький. – Мюнхен : Український технічно-господарський інститут, 1974. – 226 с.
22. Словник української мови: В 11 т. / за ред. І. К. Білодіда. – К. : Наук. думка, 1970–1980.
23. Словарь української мови / Упоряд. з дод. влас. матеріалу Б. Грінченко : В 4-х т. – К : Вид-во Академії наук Української РСР, 1958.
24. Duden Deutsches Universalwörterbuch. – Mannheim ; Leipzig ; Wien ; Zürich : Dudenverlag, 2003. – 1892 S.
25. *Goethe J. W. Faust* / J. W. Goethe ; transl. by A. S. Kline. – [Electronic resource]. – Available from: <http://www.tonykline.co.uk/PITBR/German/Fausthome.htm/>. – (Cited 2014, 01 October).
26. *Goethe J. W. Faust* / J. W. Goethe ; transl. by Ch. T. Brooks. – [Electronic resource]. – Available from: http://www.gutenberg.org/etext/14460_ – (Cited 2014, 12 September).
27. *Goethe J. W. Faust* / J. W. Goethe ; transl. by G. M. Priest. – [Electronic resource]. – Available from: http://www.publicappeal.org/library/goethe/faust/index.htm_ – (Cited 2014, 08 September).
28. *Goethe J. W. Faust. Gesamtausgabe* / J. W. Goethe. – Leipzig : Insel-Verlag, 1969. – 651 S.
29. *Goethe J. W. Faust* / J. W. Goethe; transl. by A. Swanwick. – London : G. Bell and Sons, Ltd., 1928. – 437 p.

Стаття надійшла до редколегії 05.04.2014

Прийнята до друку 16.09.2014

**ДМЫТРО ЗАГУЛ КАК ПЕРЕВОДЧИК ТРАГЕДИИ “ФАУСТ”
ИОГАННА ВОЛЬФГАНГА ГЕТЕ****Юлия Наняк**

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко
ул. Университетская, 1, Львов, Украина, 79000;
e-mail: yulia_yastremska@yahoo.co.uk*

В статье представлена краткая характеристика перевода трагедии И. В. Гете “Фауст” Д. Загулом. Исследуемый вариант сопоставляется с украинскими переводами И. Франко, М. Улезко, М. Лукаша и англоязычными А. Свонвик, Ч. Брукса, Дж. Приста и Е. Кляйна. Обосновывается, что приоритетными параметрами перевода для Д. Загула были совершенство формы и изящество слова.

Ключевые слова: Гете, Фауст, Загул, перевод.

**DMYTRO ZAHUL AS A TRANSLATOR
OF THE TRAGEDY “FAUST”
BY JOHANN WOLFGANG GOETHE****Yulia Naniak**

*Ivan Franko National University of Lviv
1, Universytetska St., Lviv, 79000, Ukraine;
e-mail: yulia_yastremska@yahoo.co.uk*

The article describes the main features of Dmytro Zahul’s translation of Goethe’s tragedy Faust. This translation is contrasted with Ukrainian translations by Ivan Franko, Mykola Ulezko, and Mykola Lukash, as well as with English-language translations by Anna Swanwick, Charles Timothy Brooks, George Madison Priest, and Anthony Kline. The article argues that formal perfection and the elegance of expression were the two priorities of Zahul’s translation.

Key words: Goethe, Faust, Zahul, translation.